

Nr 430.

Av herr **Wikström m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 66, angående grunder för statsbidrag till uppförande och drift av tuberkulossjukvårdsanstalter i Västerbottens län.

Efter därom av Västerbottens läns landsting ingiven framställning har Kungl. Maj:t i proposition nr 66 föreslagit viss höjning av de enligt nu gällande författningar utgående statsbidrag till uppförande och drift av tuberkulosanstalter i Västerbottens län.

I landstingets förenämnda, i den kungl. propositionen delvis återgivna framställning, hemställdes om ett till 4,000 kronor per vårdplats förhöjt statsbidrag för nyinrättande av sjukvårdsanstalter å sammanlagt 228 platser, vilket platsantal vore erforderligt för en någorlunda tillfredsställande lösning av tuberkulossjukvårdsfrågan i länet. Det ökade statsbidraget till nybyggnader komme således, om denna framställning bifölles, att uppgå till 456,000 kronor, varemot länet skulle — efter avdrag för uppskattad värdeminskning — återbetala 103,000 kronor, som förut uppburits i statsbidrag för tuberkulospaviljongerna vid Umeå och Skellefteå lasarett.

Om landstingets framställning vunne statsmakternas bifall, har landstinget, trots sin förut hårda skattebelastning, ämnat genomföra den framställningen bifogade byggnadsplanen och åtaga sig den kostnad, som överstege statsbidraget.

Emellertid innebär nu Kungl. Maj:ts förslag en väsentlig nedprutning av vad landstinget i sin framställning begärt. Dels har det extra anslaget för nyinrättandet av 50 nya vårdplatser vid centralsanatoriet föreslagits till endast 1,000 kronor per vårdplats, dels har för den föreslagna nya tuberkulosanstalten i Skellefteå icke föreslagits något extra statsanslag och dels har för tuberkulossjukstugorna i övrigt endast föreslagits ett extra statsbidrag av 500 kronor per vårdplats. Därtill kommer att till samtliga föreslagna anslag, med undantag av det till de 50 sanatorieplatserna, knutits villkoret, att statsbidraget finge uppgå till högst halva byggnadskostnaden.

Ett bifall till detta Kungl. Maj:ts förslag oförändrat kommer med stor visshet att leda till att den uppgjorda byggnadsplanen icke kan genom-

föras. De stora kostnaderna för det nyligen fullbordade centralsanatoriet ha så överansträngt landstingets ekonomi, att landstinget är ur stånd att ikläda sig ytterligare avsevärda utgifter för nybyggnadsändamål. Även med ett bifall till landstingets hemställan oförändrad har det inom landstinget yppats starka betänkligheter mot fullföljande av en byggnadsplan, som — särskilt efter utgången av de 3 år, under vilka extra driftsbidrag skulle utgå — komme att medföra en avsevärd ytterligare belastning av landstingets förut hårt tyngda budget. Man har emellertid inom landstinget ansett sig kunna hysa vissa förhoppningar att beträffande en del av de föreslagna byggnaderna kunna nedbringa byggnadskostnaderna åtskilligt under det för dylika anläggningar vanliga och som »normala» ansedda. Sålunda torde man beträffande en del kommuner med icke alltför hård skattebelastning kunna förvänta, att de för inom deras område förlagda sjukstugor lämnade vissa bidrag eller vidtoge andra åtgärder i syfte att ekonomiskt underlätta sjukstugans tillkomst. Lättnaden för landstinget av sådana åtgärder i förbilligande riktning förtoges dock i väsentlig grad, om statsbidraget begränsas till högst halva kostnaden.

Beträffande tuberkulospaviljong i Skellefteå är läget det, att den måste tagas i anspråk för lasarettets eget behov. Överbeläggningen och trängseln å lasarettet är numera olidlig, och en utvidgning av lasarettet är ofrånkomlig. Men kostnaden av en på- eller tillbyggnad av lasarettet blir så avsevärd, att landstinget för närvarande icke kan åtaga sig densamma. Enda utvägen är då att taga även tuberkulosavdelningen i bruk för lasarettets eget behov. Det är möjligt, att kostnaden för ett nytt tuberkulosjukhus som ersättning för det, som sålunda tages i anspråk för annat ändamål, visar sig även den bli större än landstinget anser sig kunna påtaga sig utan extra bidrag från statens sida.

Då med den nu av Kungl. Maj:t föreslagna begränsningen av statsbidraget till de mindre sjukstugorna det är sannolikt, att högst få sådana kunna komma till stånd, skulle ett bifall till Kungl. Maj:t kunna komma att medföra, att förhållandena på tuberkulossjukvårdens område inom länet i stort sett bleve kvarstående i samma bristfälliga och ofullbordade läge, där den nu befinner sig.

Det enda resultatet kan komma att bli, att 50 nya platser inrättas vid centralsanatoriet som ersättning för de 50, som slopas i Skellefteå. Landstinget skulle erhålla 50,000 kronor i extra bidrag för de 50 sanatorieplatserna, men å andra sidan åläggas återbetala bortåt 100,000 kronor av i förfluten tid erhållna bidrag. Vi kunna icke finna, att detta extra bidrag till bekämpande av den inom länet svårt härjande tuberkulosen står i god proportion till vad staten ansett sig böra för samma ändamål bisträcka grannlänen Jämtland och Norrbotten. Vi hänvisa till i propositionen lämnad utredning om vad Västerbottens landsting redan offrat för sin

tuberkulossjukvård. Till de uppgifter, som finnas i propositionen, vilja vi till förklaring av landstingets hårda skattetryck endast ytterligare påpeka, att Västerbottens län har det i förhållande till folkmängden svagaste skatteunderlaget av rikets alla län, beroende på att länets befolkning övervägande består av småbrukare och att länet har en i förhållande till sin folkmängd ytterst obetydlig och i skatteavseende föga givande industri inom sina gränser. Enligt 1927 års taxeringar var det beskattade beloppet per innevånare i runt tal: I Stockholms län 810 kronor, Malmöhus län 618, Uppsala län 603 kronor, Södermanlands 556 kronor, Västmanlands 526, Örebro 522, Kronobergs 519, Norrbottens 512, Kopparbergs 502, Västernorrlands 499, Jönköpings 478, Älvsborgs 468, Östergötlands 462, Hallands 443, Värmlands 440, Gävleborgs 430, Kalmar Norra 426, Kristianstads 419, Blekinge 412, Jämtlands 412, Kalmar Södra 389, Skaraborgs 382, Göteborgs och Bohus län 374, Gotland 353, *Västerbottens 331 kronor.*

Vi kunna slutligen ej underlåta att återgiva och understryka följande i propositionen återgivna påpekande i landstingets förvaltningsutskotts yttrande till Kungl. Maj:t i anledning av kungl. medicinalstyrelsens utlåtande över landstingets framställning.

»Hade landstinget börjat med uppförande av de mindre kostsamma vårdanstalterna och först nu velat taga itu med centralanstalten, vore det väl antagligt, att statsmakterna beviljat förhöjt byggnadsbidrag i likhet med vad som skett beträffande Norrbottens och Jämtlands län. Med tillämpning av de grunder, efter vilka förhöjt bidrag beviljats till det blivande centralsanatoriet i Norrbotten — 3,000 kronors förhöjning per vårdplats — skulle för Hällnässanatoriet, som efter utvidgningen komme att omfatta 318 platser, en sådan förhöjning hava uppgått till icke mindre än 954,000 kronor. I stället innebure den av landstinget gjorda och av medicinalstyrelsen i detta avseende tillstyrkta framställningen en förhöjning av allenast '277,500' kronor för denna anstalt eller i runt tal '870' kronor per vårdplats, alltså avsevärt mindre än en tredjedel. En jämförelse därutinnan med Jämtlands län ställde sig visserligen något mindre oförmånlig för Västerbottens län, men även därvidlag komme sistnämnda län icke upp till hälften av det förhöjda bidrag, som i förhållande till antalet vårdplatser beviljats Jämtlands län och som uppginge till 2,000 kronor för varje sådan plats.»

Till detta uttalande vilja vi föga den erinran, att medicinalstyrelsen förklarar, att anledningen till dess avstyrkande av den av landstinget år 1925 ingivna framställningen om extra statsbidrag till centralsanatoriet uteslutande var den, att medicinalstyrelsen då icke ägde kännedom om den stora utbredningen av tuberkulossjukdomarna inom Västerbotten.

Med återopande av vad här ovan anförts och landstingets i propositionen återgivna motivering få vi härmed vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att bifalla Kungl. Maj:ts proposition med den ändring, att statsbidraget till

ifrågavarande byggnader må utgå med 4,000 kronor
per vårdplats, oberoende av den verkliga kostnaden.

Stockholm den 24 februari 1928.

Ant. Wikström.

Ad. Wiklund.

Ewald Lindmark.

Elof Lindberg.

O. E. Sandberg.

Ludwig Brännström.

W. Bäckström.